

FONETIKA
téma:
ORÁLNÍ
SAMOHLÁSKY
/shrnutí/

hodina 4.
15.10.2018

ORÁLNÍ SAMOHLÁSKY – základní dělení

Podle následujících kritérií :

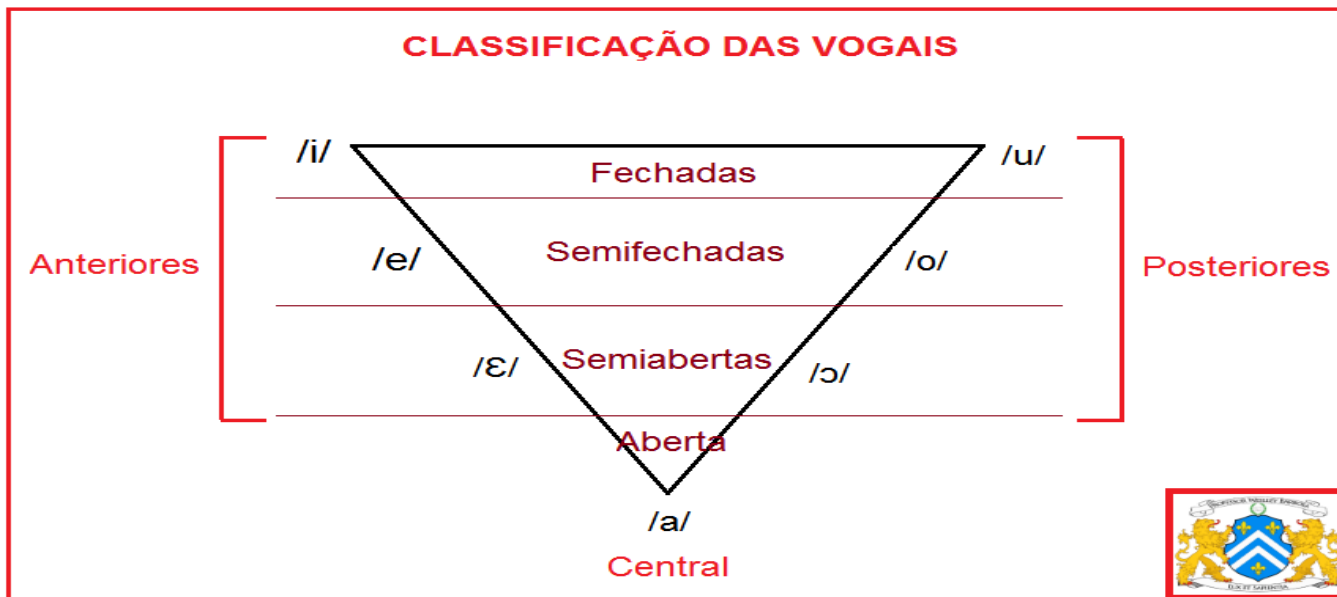
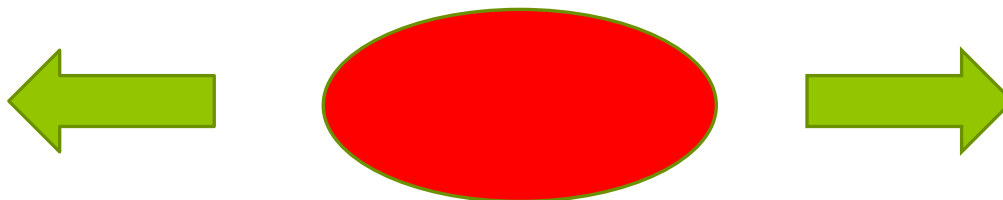
- **Horizontálního** posunu jazyka
- **Vertikálního** posunu jazyka
- **Kvality**
- **Přízvuku**

Horizontalní posun jazyka

přední
anteriores

střední
centrais

zadní
posteriores

Vertikální posun jazyka

**V.altas -
vysoké**

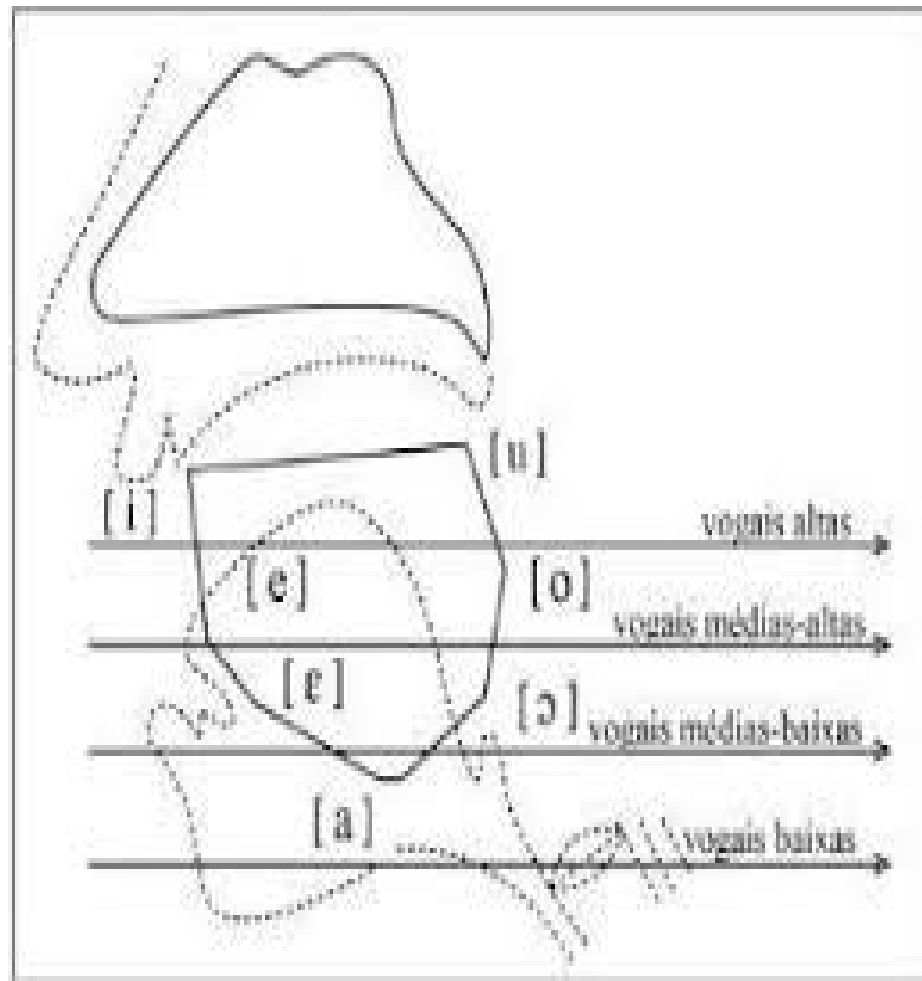
**V médias-
altas -
polovysoké**

**V médias-
baixas -
polonízské**

**V baixas
nízké**

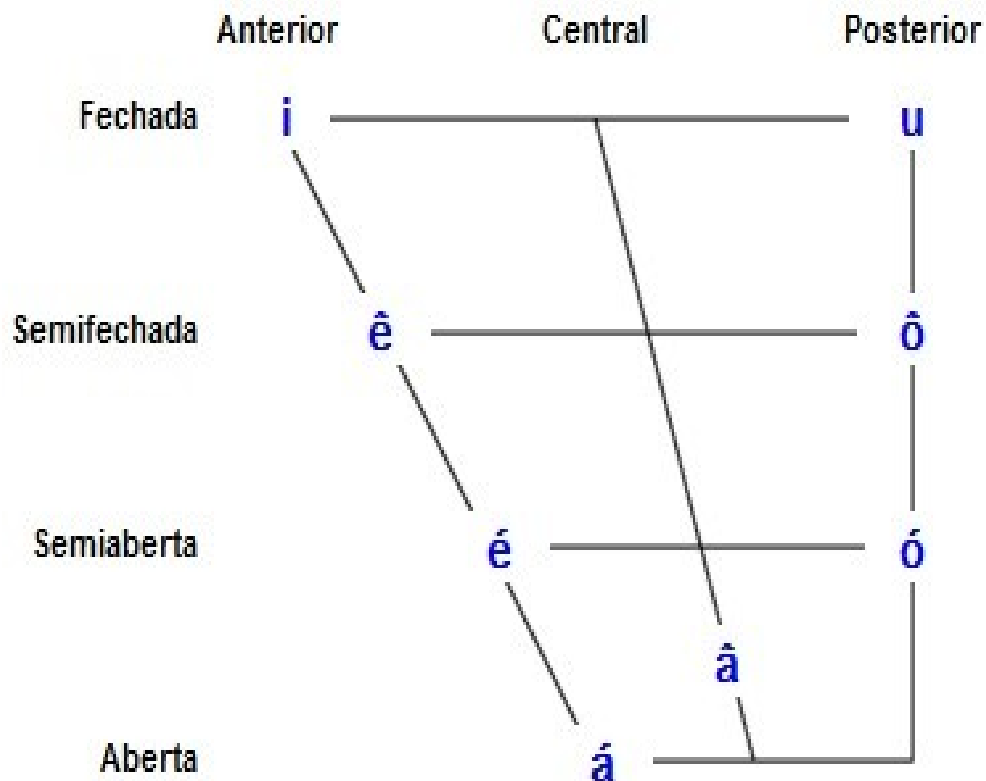
Podle **kvality** rozlišujeme 4 stupně

zavřené
(vogais **fechadas**)

otevřené
(vogais **abertas**)

polozavřené
(vogais **semifechadas**)

polootvřené
(vogais **semiabertas**)

Akustická struktura hlásek

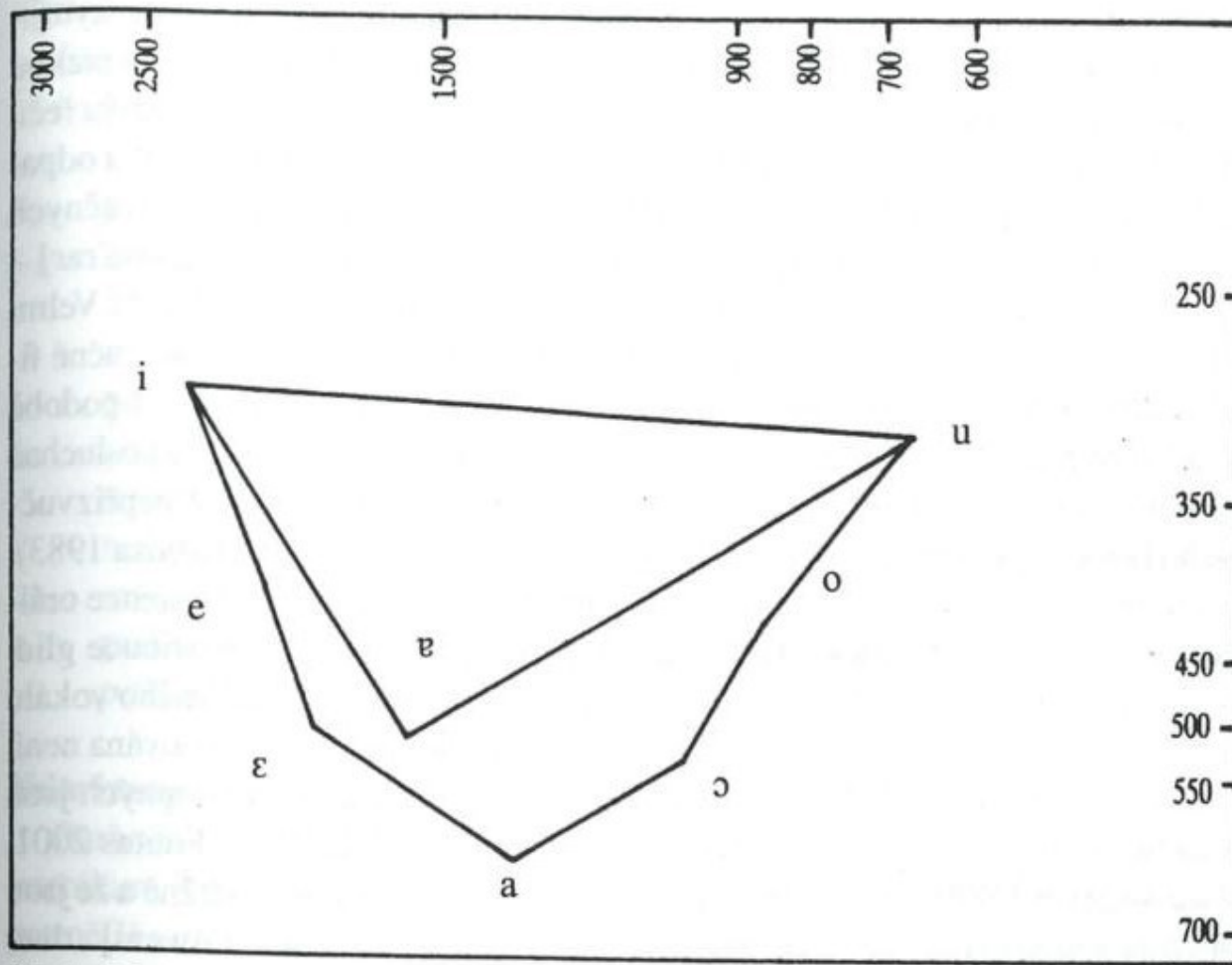
Pomocí moderních fonetických metod lze určit akustickou strukturu samohlásek: stanovit hodnoty formantů (tabulka 1), intenzitu a trvání dané hlásky.

V	F ₁	F ₂
[i]	293,58	2343,36
[e]	403,19	2083,94
[ɛ]	501,10	1893,21
[ɐ]	511,13	1602,07
[a]	626,04	1325,77
[ɔ]	530,70	993,91
[o]	425,53	863,59
[u]	315,00	677,80

Tabulka 1: Hodnoty formantů F₁ a F₂ v Hz zjištěné pro realizace vokálů v přízvučné slabice (Delgado-Martins 1973: 311)

Akustický/Hellwagův trojúhelník

- CH. F. Hellwag –německý badatel, navrhl popis systému samohlásek podle trojúhelníku v roce 1781
- Sestaven na základě vztahů mezi hodnotami prvního a druhého formantu

Obrázek 9: Akustický trojúhelník portugalských ústních samohlásek (podle Delgado-Martins 1988)

Přízvuk

- Samohlásky přízvučné
(vogais **tónicas**)
 - vokál je plný, sytý, jasný a relativně delší
- Samohlásky nepřízvučné
(vogais **átonas**)
 - vokál má nápadně krátkou dobu trvání a slabou intenzitu
- To, jaké vokály se vyskytují v přízvučné a nepřízvučné slabice, se odvíjí i od jejich průměrné hodnoty trvání

Trvání a přízvučná slabika

vokály orální	[i]	[u]	[e]	[o]	[ɛ]	[ɔ]	[ɐ]	[a]	[ɨ]
trvání v ms	68	69	80	96	106	96	68	93	49

Tabulka 2: Průměrné hodnoty **trvání** jednotlivých vokálů¹⁶ (Delgado-Martins 1975: 5)

Přízvučnost a nepřízvučnost

PE e PB

(a) *Vogais tónicas*

[i] livro	[li]vro]
[é]selo	[sé]lo
[sé]selo	[sé]lo
[ê]telha	[té]lha / [e] [té]lha ²⁰
[ê]pega	[pê]ga
[ó]bola	[bó]le
[ó]bola	[bó]le
[ú]bula	[bú]le]
[á]casa	[ká]sa

PE

PB

(b) *Vogais átonas pré-tónicas*

[i] [li]vrinho	[i][li]vrinho
[i] [si]lar	[e] [se]lar
[i] [si]lar	[ɛ] [sɛ]lar ¹⁹
[i] [ti]lhado	[e] [te]lhado
[i] [pi]gar	[e] [pe]gar]
[u] [bu]linha	[ɔ] [bo]linha
[u] [bu]linha ²¹	[o] [bo]linha
[u] [bu]linha	[u] [bu]linha
[ɐ] [kɐ]sinha	[a] [ka]sinha

Přízvučnost a nepřízvučnost

c) *Átonas pós-tónicas não finais*²²

(d) *Átonas finais*²³

		PE	PB
[i]	súbito	sú[bi]to	sú[bi]to
[u]	cómoda	có[mu]da	có[mo]da
[ɐ]	sábado	sá[bɐ]du	sá[ba]du
[i]	vértebra	vér[ti]bra	vér[ti]bra
[u]	régulo	ré[gu]lo	ré[gu]lo

	PE	PB
[i]	jure	ju[rɨ] jú[ri]
[ɐ]	jura	ju[rɐ] jú[re]
[u]	juro	jú[ru] jú[ru]